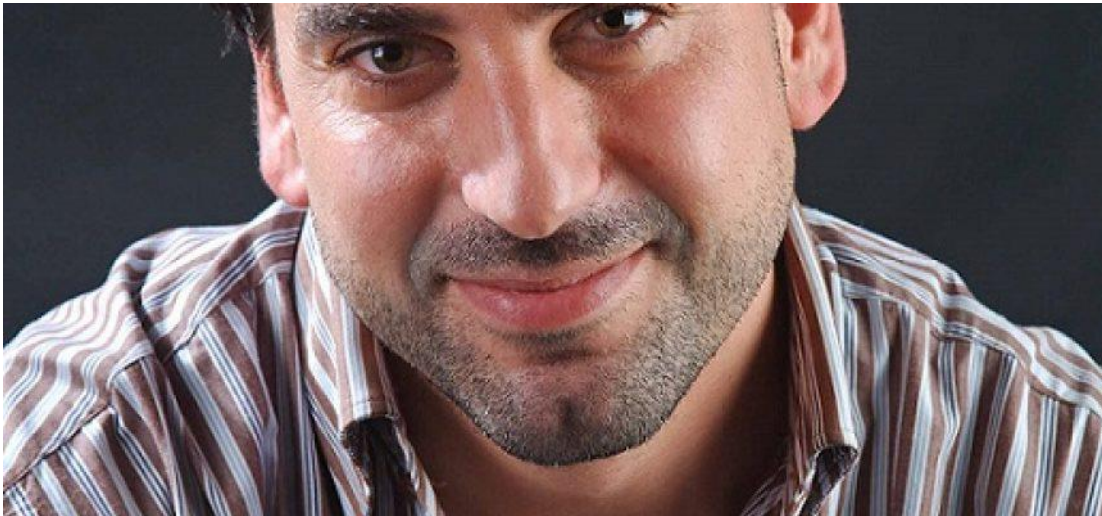

Νίκος Παργινός: συνέντευξη στην Μαρία Τσακίρη

April 29, 2022

Συγγραφέας του βιβλίου «Το νησί της σωτηρίας» – Εκδόσεις «Ψυχογιός»

Λάτρης της Κερκυραϊκής ιστορίας και παράδοσης, ο **Νίκος Παργινός** με το νέο του βιβλίο μας δίνει ένα σπουδαίο μάθημα ιστορίας. Γιατί, μάλλον, είναι λίγοι εκείνοι που γνωρίζουν πως η Κέρκυρα το 1916 δέχτηκε εκατόν πενήντα χιλιάδες αποδεκατισμένους Σέρβους. Το ιστορικό αυτό γεγονός αποκτά ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον, αν σκεφτεί κανείς πως ο συνολικός πληθυσμός του νησιού ήταν περί τις 60.000 κατοίκους. Ένα μυθιστόρημα για το οποίο χρειάστηκε κοπιαστική δουλειά και έρευνα που διήρκεσε μαζί με τη συγγραφή του βιβλίου περίπου τέσσερα χρόνια. Όπως λέει στο **Vivlio-life** ο συγγραφέας *«καταπιανόμενος με τέτοιες ουσιαστικές αλήθειες, μπορεί να εισέρχεται σε μια λογοτεχνική δίνη, που είναι μεν κουραστική και απαιτεί χρόνο και έρευνα, αλλά αφήνει ανεξίτηλο το σημάδι της, όχι ως ένα απλό λογοτεχνικό κείμενο, αλλά ως μια μαρτυρία που αναφέρεται σε σημαντικά γεγονότα και θα έχει διαχρονική αξία»*.

- **Τοποθετείτε χρονικά το μυθιστόρημά σας στο 1916. Αν και η Ελλάδα δεν είχε μπει ακόμη στον Μεγάλο Πόλεμο, βλέπουμε το νησί της Κέρκυρας να διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην ιστορία, καθώς χιλιάδες Σέρβοι στρατιώτες και πρόσφυγες, φτάνουν εκεί αποδεκατισμένοι. Μιλήστε μας για την εποχή.**
Ακριβώς. Παρότι η Ελλάδα δεν είχε μπει ακόμα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι σύμμαχοι αποφασίζουν η Κέρκυρα να είναι ο τόπος που χιλιάδες Σέρβοι στρατιώτες και πρόσφυγες θα μεταφερθούν εκεί για να αποφύγουν τις συντονισμένες επιθέσεις Γερμανών, Αυστριακών και Βουλγάρων. Η Κέρκυρα είναι η πρώτη περιοχή στην ελληνική επικράτεια που εισέρχεται μ' αυτό τον ιδιαίτερο τρόπο στον πόλεμο. Οι σύμμαχοι καταλαμβάνουν ουσιαστικά το νησί κι εκείνο δέχεται έναν τεράστιο για τα δεδομένα της εποχής αριθμό προσφύγων.
- **Αλβανικός Γολγοθάς. Τι κρύβουν μέσα τους οι δυο αυτές λέξεις;**
Οι Σέρβοι βρίσκονται αποδεκατισμένοι στα βουνά της Αλβανίας. Έχουν δυο επιλογές. Ή τη συνθηκολόγηση που θα σήμαινε και το τέλος ουσιαστικά του κράτους τους ή τη φυγή μέσα από τα βουνά της Αλβανίας προς τις ακτές της Αδριατικής θάλασσας, καθώς ο δρόμος προς τη Θεσσαλονίκη είχε αποκοπεί. Αποφασίζουν να ξεκινήσουν μια δύσκολη πορεία μέσα στο καταχείμωνο. Χωρίς προμήθειες, χωρίς εξοπλισμό, χωρίς υποστήριξη, χωρίς πυρομαχικά, χωρίς τρόφιμα. Πολλοί θα είναι εκείνοι που θα χαθούν στη δύσκολη αυτή πορεία μέσα στις λάσπες και τα χιόνια. Πολλοί θα φθάσουν ως τις ακτές αλλά θα πεθάνουν εξουθενωμένοι, αφήνοντας την τελευταία τους πνοή αντικρίζοντας τη θάλασσα. Όλη αυτή η μακριά διαδρομή θα μείνει χαραγμένη στη μνήμη των Σέρβων ως «Αλβανικός Γολγοθάς». Μέσα τους αυτές οι δυο λέξεις κρύβουν από τη μια τον δύσκολο εκείνο αγώνα παλεύοντας με τον εχθρό και τις αντιξοότητες της φύσης, αλλά και μια δύσκολη απόφαση εγκατάλειψης του πατρίου εδάφους και όσων αυτό σηματοδοτούσε, μια πορεία πέρα και μακριά από την πατρίδα τους, τους ανθρώπους που άφηναν πίσω χωρίς να έχουν νέα τους, αλλά και μια ελπίδα, πως όλος αυτός ο αγώνας θα δικαιωνόταν κάποια στιγμή σε μια φιλόξενη γη που θα τους αναγεννούσε και θα τους έδινε τη δυνατότητα να παλέψουν και πάλι στις επάλξεις του πολέμου για την πολυπόθητη επιστροφή στην πατρίδα.
- **Ήταν έτοιμη η Κέρκυρα ως τόπος αλλά και ως κοινωνία να δεχτεί αυτόν τον πληθυσμό;**
Μιλάμε για ένα τεράστιο προσφυγικό κύμα που έφθασε ξαφνικά και απροειδοποίητα ουσιαστικά στην Κέρκυρα. Οι Σύμμαχοι έπρεπε σε σύντομο χρονικό διάστημα να βρουν λύση στο αδιέξοδο που αντιμετώπιζαν οι Σέρβοι. Η Κέρκυρα φάνταζε η καλύτερη επιλογή. Μα το νησί δεν είχε τις κατάλληλες

υποδομές για κάτι τέτοιο. Οι σύμμαχοι δεν είχαν χρόνο για να μπορέσουν να προετοιμαστούν κατάλληλα για την υποδοχή τους στην Κέρκυρα. Υπήρχαν τεράστιες ελλείψεις σε τρόφιμα, εξοπλισμό, υποδομές, υγειονομική κάλυψη και αυτό φάνηκε από τις πρώτες κιόλας ημέρες, όπου αυτές οι ελλείψεις στοίχισαν καθοριστικά σε ανθρώπινες ζωές. Από την άλλη, οι κάτοικοι του νησιού επέδειξαν από την πρώτη στιγμή τη συμπαραστάσή τους στον Σερβικό λαό. Υπήρχε φυσικά ο φόβος για τον πόλεμο, αλλά οι κοινοί αγώνες των δυο λαών στους προηγούμενους πολέμους, η κοινή πίστη των δυο λαών, αλλά και η ευαισθησία, ο αλτρουισμός και η αλληλεγγύη έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη στάση του τοπικού πληθυσμού.

- **Και μιας και μιλάμε για πληθυσμό, υπάρχει ασφαλής καταγραφή των Σέρβων που έφθασαν με πλοία στο νησί;**
Υπολογίζεται ότι έφθασαν στο νησί περίπου 150.000 Σέρβοι στρατιώτες και πρόσφυγες, όταν ο συνολικός πληθυσμός του νησιού ήταν περί τις 60.000 κατοίκους. Η πόλη με τα περίχωρα διατηρούσε τότε γύρω στις 30.000 κατοίκους. Μιλάμε για ένα τεράστιο προσφυγικό κύμα που καλύφθηκε πίσω από νυχτερινές αφίξεις πλοίων κι ασαφή αριθμητικά δεδομένα, καθώς ελλόχευε ο κίνδυνος της αντίδρασης της τοπικής κοινωνίας, αν γινόταν αντιληπτό το τεράστιο αυτό μέγεθος των προσφύγων. Γι' αυτό άλλωστε, αποφασίστηκε και ο διασκορπισμός όλων αυτών σε διάφορες περιοχές του νησιού και στη μέση και στη νότια Κέρκυρα σε διάσπαρτα στρατόπεδα, ώστε να μην είναι συγκεντρωμένοι σε κεντρικά σημεία.
- **Η Κέρκυρα δεν είναι μόνο «Το νησί της σωτηρίας». Στο μυθιστόρημά σας είναι και το νησί της Σωτηρίας. Μάλλον δε δώσατε τυχαία αυτό το όνομα στην πρωταγωνίστριά σας.**
Έχετε απόλυτο δίκιο στην παρατήρησή σας. Η Σωτηρία Καλούδη, η Κερκυραία πρωταγωνίστρια του βιβλίου, δεν έχει τυχαία αυτό το όνομα. Από τη μια ήθελα, ο τίτλος του βιβλίου να έχει έναν διπτό χαρακτήρα, από την άλλη ήθελα, ονομαζοντας έτσι την πρωταγωνίστριά μου, να δώσω μεγαλύτερη έμφαση στη θυσία της μέσω του άχαρου γάμου της, καθώς με τούτη την πράξη της έσωσε ουσιαστικά την οικογένειά της από τα οικονομικά βάρη. Παράλληλα, έσωσε και τον Ντιμίτρι, τον Σέρβο φαντάρο που αγάπησε από βέβαιο θάνατο, ανασταίνοντάς τον με τον έρωτά της. Στο πρόσωπο της ηρωίδας του βιβλίου συναντά κανείς όλα τα παραπάνω. Μια κοπέλα που στέκεται με αυταπάρνηση απέναντι στο οικογενειακό χρέος, επιδεικνύει υπέρμετρη αλληλεγγύη και ανθρωπισμό απέναντι στο ξένο που συναντά χωρίς να υπολογίζει τις όποιες συνέπειες της πράξης της, στέκεται με δέος απέναντι στον έρωτα που εισβάλλει στη ζωή της και τη μεταμορφώνει σε μια γυναίκα που διεκδικεί με απαράμιλλο πάθος τη σωτηρία της απέναντι στις προσωπικές θυσίες του δικού της πολέμου. Και η Κέρκυρα γίνεται το νησί της Σωτηρίας, τόσο για όλους τους Σέρβους, μα περισσότερο από όλους για τον Ντιμίτρι, το νησί που στεγάζει τον έρωτά του, το νησί που ο έρωτας παίρνει σάρκα και οστά στο πρόσωπό της.
- **«Ο έρωτας αν και φαντάζει περιττή πολυτέλεια...», όπως γράφετε, μεταξύ της Σωτηρίας και του Σέρβου στρατιώτη Ντιμίτρι, θα γεννηθεί μια μεγάλη ιστορία αγάπης. Πόσο αποδεκτός ήταν αυτός ο έρωτας;**
Δεν ήταν εύκολος αυτός ο έρωτας, καθώς είχε να ξεπεράσει πολλά. Τη διαφορετική γλώσσα, τις διαφορετικές κουλτούρες, τα διαφορετικά ήθη και έθιμα, τις διαφορετικές καταστάσεις, την ειρήνη από τη μια και τον πόλεμο από την άλλη, δυο εντελώς διαφορετικούς κόσμους. Στο αντίποδα όμως, υπήρχαν και πολλά κοινά. Η κοινή πίστη, τα κοινά αδιέξοδα, ο μέχρι τότε μαρασμός στα πεδία των μαχών (του πολέμου και της καθημερινότητας). Κι αν ο έρωτας βρήκε πρόσφορο έδαφος στις καρδιές των δυο τους, ήταν δύσκολο να γίνει αποδεκτός στους υπολοίπους. Ο Ντιμίτρι είχε να αντιμετωπίσει τις προκαταλήψεις των συμπατριωτών του, μα κυρίαρχα το χρέος του πολέμου που ανέμενε την γρήγορη επιστροφή του στις επάλξεις, τον ιερό όρκο του απέναντι στην οικογένειά του να πολεμήσει για την πατρίδα του. Η Σωτηρία, από την άλλη, είχε να αντιμετωπίσει την κατακραυγή των ανθρώπων της κοινωνίας της, καθώς ήταν παντρεμένη και τούτος ο έρωτας αποτελούσε τεράστιο παραστράτημα χωρίς λογική που την έβαζε σε δύσκολη θέση.
- **Οι ήρωές σας είναι μυθοπλαστικοί. Σίγουρα, όμως, ανάλογες ιστορίες αγάπης υπήρξαν στο νησί της Κέρκυρας. Είχαμε και γάμους και άρα και απογόνους που ζουν σήμερα εκεί;**
Υπήρξαν πολλές ιστορίες αγάπης μεταξύ των Σέρβων και του τοπικού πληθυσμού. Έγιναν πάρα πολλοί τέτοιοι γάμοι εκείνη την εποχή και καρποφόρησαν αφήνοντας απογόνους που ζουν μέχρι και στις μέρες μας στο νησί. Δεν είναι τυχαία τα πολλά σερβικά ονόματα που συναντάμε ακόμα και σήμερα στην Κέρκυρα.
- **Για τη συγγραφή του βιβλίου, χρειάστηκε να κάνετε έρευνα ώστε να αποδώσετε σωστά παράλληλα με τη μυθιστοριογραφία και τα ιστορικά γεγονότα. Πού εστιάσατε το ερευνητικό σας ενδιαφέρον και άραγε υπάρχει κεφάλαιο της επίσημης ιστορίας για «Το νησί της σωτηρίας»;**
Χρειάστηκε κοπιαστική δουλειά και έρευνα που διήρκεσε μαζί με τη συγγραφή του βιβλίου περίπου τέσσερα χρόνια. Υπάρχει πληθώρα εργασιών, τόσο από ιστορικούς ερευνητές, όσο και από την πανεπιστημιακή κοινότητα που εστιάζει σε τούτο το σημαντικό ιστορικό γεγονός. Ειδικά από τη μεριά των Σέρβων υπάρχει σωρεία συγγραμμάτων, αλλά και οπτικοακουστικού υλικού (ντοκιμαντέρ, μαρτυρίες, συνεντεύξεις, αναφορές) για εκείνα τα περιστατικά. Πέρα από την προσωπική έρευνα και τις μαρτυρίες που συνέλεξα από ανθρώπους που έζησαν τα γεγονότα ή απογόνους τους, χρησιμοποίησα κάθε δυνατή πηγή, ώστε να μεταφέρω όσο το δυνατόν καλύτερα το κλίμα της εποχής.

- **Ένα από τα προβλήματα που προέκυψαν, παράλληλα με τις αφίξεις των εξαντλημένων Σέρβων, ήταν οι επιδημίες που ξέσπασαν στο νησί. Τι προκύπτει από την έρευνά σας γι αυτό το ενδιαφέρον κεφάλαιο, που μάλλον λίγα γνωρίζουμε;**

Οι ομοιότητες εκείνης της εποχής με τα όσο βιώνουμε δυο χρόνια τώρα με τη διαχείριση της πανδημίας είναι εκπληκτικές. Δεν σας κρύβω, πως η συγγραφή του βιβλίου συνέπεσε για μεγάλο χρονικό διάστημα με τις καραντίνες της πανδημίας και τούτη η συγκυρία με όπλισε με μεγαλύτερη προσήλωση στο να εμβαθύνω το ενδιαφέρον μου για την υγειονομική διαχείριση του τότε, συγκρίνοντάς την όπως είναι φυσικό με όσα βιώνουμε κι εμείς στο σήμερα. Το ξέσπασμα των επιδημιών στο νησί της Κέρκυρας εκείνες τις μέρες του 1916 αποτελεί ένα ακόμα χαρακτηριστικό παράδειγμα που πιστοποιεί μεγαλοπρεπώς πως η ιστορία κάνει κύκλους και επαναλαμβάνεται. Η υγειονομική κρίση εκείνες τις μέρες πήρε τεράστιες διαστάσεις, καθώς εκατοντάδες Σέρβοι φαντάροι και πρόσφυγες έπεφταν νεκροί από τις επιδημίες, ενώ σταδιακά άρχισαν να εξαπλώνονται οι αρρώστιες και στον τοπικό πληθυσμό που μετρούσε δεκάδες νεκρούς ημερησίως. Αποφασίστηκε η άμεση λήψη μέτρων. Απαγόρευση κυκλοφορίας και μετακινήσεων, υγειονομικά μέτρα για τη διαχείριση του νερού, αποστολή χιλιάδων εμβολίων για την χολέρα από το Ινστιτούτο Παστέρ του Παρισιού. Μαζικοί εμβολιασμοί, τόσο των στρατιωτικών όσο και του τοπικού πληθυσμού για την αποφυγή της εξάπλωσης της αρρώστιας. Αξίζει να στρέψουμε την προσοχή μας στη διαχείριση εκείνης της εποχής, τον τρόπο με τον οποίο γινόταν ο υποχρεωτικός εμβολιασμός, τη διαδικασία, τους αυστηρούς κανόνες, αλλά και το πόσο γρήγορα επήλθε τελικά και η λύτρωση από τις ασθένειες και η επιστροφή στην κανονικότητα.
- **Διαβάζοντας το μυθιστόρημά σας, αναρωτιέμαι αν οι νέες γενιές του νησιού γνωρίζουν ή διδάσκονται στο σχολείο, πως η Κέρκυρα υπήρξε «Το νησί της σωτηρίας».**

Όχι, δυστυχώς, δεν διδάσκεται αυτό το κομμάτι της ιστορίας μας στα παιδιά μας. Η Κέρκυρα είναι ένας τόπος με πλούσιο ιστορικό αποτύπωμα, που δυστυχώς δεν αποτελεί κομμάτι της σχολικής εκπαιδευτικής διαδικασίας, παρά φωτίζεται μόνο ως εξαίρεση του κανόνα από το πάθος και την αγάπη κάποιων εκπαιδευτικών, που λειτουργούν πέρα και πάνω από τις συνηθισμένες πρακτικές των εκάστοτε εκπαιδευτικών εγκυκλίων. Η τοπική ιστορία κάθε τόπου θα έπρεπε να είναι ένα ξεχωριστό ιστορικό κεφάλαιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που να διδάσκεται με εντελώς διαφορετικό τρόπο από τα τετριμμένα, στο ίδιο το πεδίο της κάθε περιοχής. Δυστυχώς, αυτό συμβαίνει μόνο σε άλλα κράτη, όχι στη χώρα μας, που η ιστορία αντιμετωπίζεται ως μια τυπική υποχρέωση στα πλαίσια μιας υποτυπώδους μαθησιακής διαδικασίας και που εν τέλει, με δική μας αποκλειστικά ευθύνη, απομακρύνει ουσιαστικά τους μαθητές από αυτήν και δεν τους κάνει να την αγαπήσουν πραγματικά, παραθέτοντας σωρεία αριθμών και γεγονότων και επιζητώντας τη στείρα αποστήθιση κι απομνημόνευση, χωρίς τον εμπλουτισμό της διαδικασίας μέσα από πηγές και έρευνα, αλλά και αξιοποίηση των όποιων συγγραμμάτων μέσα από διαφορετικές δράσεις.
- **Γεννηθήκατε στην Κέρκυρα και ζείτε μόνιμα στο όμορφο νησί. Είναι «Το νησί της σωτηρίας ένα συγγραφικό χρέος απέναντι στον τόπο σας;**

Μέσα από τα βιβλία μου επιχειρώ κάθε φορά που ολοκληρώνω ένα από αυτά, να αφήνω ανακουφισμένος το δικό μου μικρό ή μεγάλο λογοτεχνικό στίγμα. Δεν σας κρύβω, πως είμαι λάτρης της Κερκυραϊκής ιστορίας και παράδοσης. Οι ιστορίες που αναδύουν ένα αλλοτινό άρωμα εποχής με συγκινούν και διεγείρουν τα λογοτεχνικά μου ένστικτα. Δεν μπορώ να μείνω απαθής σε όσα διαδραματίστηκαν στο τόπο που γεννήθηκα και μεγάλωσα. Οι ιστορίες ξεχειλίζουν σε τούτο το νησί και νιώθω πως ναι, έχω κι εγώ το δικό μου χρέος, να τις φιλτράρω μέσα από το δικό μου συγγραφικό πρίσμα και να τις δίνω απλόχερα στο αναγνωστικό κοινό που δεν τις γνωρίζει. Να μοιραστώ λίγη από εκείνη τη μαγεία που αναβλύζουν. Παράλληλα, νιώθω πως καταπιανόμενος με τέτοιες ουσιαστικές αλήθειες, μπορεί να εισέρχεσαι σε μια λογοτεχνική δίνη, που είναι μεν κουραστική και απαιτεί χρόνο και έρευνα, αλλά αφήνει ανεξίτηλο το σημάδι της, όχι ως ένα απλό λογοτεχνικό κείμενο, αλλά ως μια μαρτυρία που αναφέρεται σε σημαντικά γεγονότα και θα έχει διαχρονική αξία. Το έκανα ήδη πολλές φορές, επιχειρώντας να αναδείξω μεγάλα ιστορικά γεγονότα. Τη συμμετοχή και τη δράση των Κερκυραίων στη μεγάλη ναυμαχία του Λεπάντο με «ΤΟ ΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ». Την ανάδειξη της προσωπικότητας του πρώτου πολεοδόμου της χώρας, Σταμάτη Βούλγαρη, μέσω του «ΚΑΝΟΝΑ ΤΗΣ ΟΡΘΗΣ ΓΩΝΙΑΣ». Το χρονικό της πολιορκίας του νησιού το 1716 μέσα από «ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ». Θεωρώ, πως μέσα από τη μυθιστορηματική πλοκή μπορούμε με έναν πιο εύπεπτο τρόπο να καλλιεργήσουμε το διαπιστωμένο κενό που υφίσταται και να προτρέψουμε τη νέα γενιά να μάθει για την ιστορία και την κληρονομιά που κουβαλά ο τόπος μας.

Λίγα λόγια για το βιβλίο

Κέρκυρα, 1916. Διο κόσμοι διαφορετικοί σμίγουν μοιραία, καθώς χιλιάδες Σέρβοι στρατιώτες και πρόσφυγες καταφθάνουν στο νησί του Ιονίου, μέσα στη δίνη του Μεγάλου Πολέμου. Μετά τον Αλβανικό Γολγοθά και την κατάληψη της χώρας τους, οι αποδεκατισμένοι Σέρβοι βρίσκουν έναν σωτήριο τόπο για να επούλωση τις αμέτρητες πληγές τους, μα τα βάσανά τους δεν έχουν τελειωμό, καθώς οι επιδημίες θα πλήξουν μεγάλο κομμάτι των διασωθέντων. Στη σκιά ετούτης της πρωτοφανούς κατάστασης, ο έρωτας, αν και φαντάζει περιττή πολυτέλεια, έρχεται δικαιωματικά στο προσκήνιο και διατρανώνει το μεγαλείο του.

Μια ιστορία αγάπης μεταξύ ενός Σέρβου στρατιώτη, του Ντιμίτρι, και μιας Κερκυραίας, της Σωτηρίας, θα γεννηθεί απρόσμενα μέσα από τα αποκαΐδια του πολέμου και των κακουχιών. Εκείνη βιώνει έναν μαρτυρικό γάμο στη σκιά ενός αδίστακτου άρχοντα του νησιού. Εκείνος, κομμάτι ενός πολεμικού δράματος, ψάχνει απεγνωσμένα ελπίδα σε τούτον τον τόπο. Ο έρωτάς τους γεννιέται παράδοξα, γεφυρώνοντας δεσμεύσεις, πατρίδες, συνθήκες, κόσμους, ενάντια σε όλους και όλα. Μα είναι αποφασισμένοι να τον τιμήσουν. Θα τα καταφέρουν;”

Βιογραφικό

Ο **Νίκος Παργινός** γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1971. Σπούδασε στο Τμήμα Μηχανολόγων & Αεροναυπηγών Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει γράψει τα μυθιστορήματα *Κρεμάλα* (2005), *Με τον έρωτα περνάει ο καιρός με τον καιρό ο έρωτας* (2009), *Το τάγμα της ελπίδας* (2011), *Ο κανόνας της ορθής γωνίας* (2014) και *Το Σταυροδρόμι των Ηρώων* (2019), τη συλλογή διηγημάτων *Ο σκαλιστής των μπαστουινών* (2016) και το αφήγημα *Φάρος ζωής* (2017). Ζει μόνιμα στην Κέρκυρα, είναι παντρεμένος κι έχει μια κόρη κι έναν γιο.